

WWF ДУНАВСКО-КАРПАТСКА ПРОГРАМА БЪЛГАРИЯ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2014

СЪДЪРЖАНИЕ

WWF ПРЕЗ 2014.....	3 стр.
ПРОГРАМА ГОРИ – 2014.....	4 стр.
ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И НАТУРА 2000 – 2014.....	9 стр.
ПРОГРАМА ВОДИ – 2014.....	12 стр.
ПОЛИТИКИ И ЗЕЛЕНА ИКОНОМИКА – 2014.....	16 стр.
КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ – 2014.....	18 стр.
ЧЕРНОМОРСКА КУТИЯ – 2014.....	21 стр.
КОМУНИКАЦИИ, МАРКЕТИНГ И ФОНДОНАБИРАНЕ – 2014.....	22 стр.
WWF НАКРАТКО.....	24 стр.
ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА КАЛЕНДАРНАТА 2014 г.....	25 стр.

WWF ПРЕЗ 2014

През 2014 година WWF продължи да популяризира и прилага на национално ниво постиженията си в областта на опазването на горските и речните ресурси на България – от работата на терен през активното кампаниране за опазване на **гори, реки и защитени територии** до въвеждането на новаторски инструменти – професионални онлайн платформи, които обединяват цялата налична публична информация за старите гори и за реките у нас. Събраната експертиза допринесе и за успешната ни работа за подобряване на национално законодателство в областта на горите и реките.

Годината беше ключова за практическото въвеждане у нас на **екосистемните услуги** - новаторски модел за опазване на природата, който прави природозащитата изгодна и приоритетна дейност за бизнеса.

През 2014 приключихме успешно първата си национална, **образователна инициатива** – „**Черноморска кутия**“. Проектът даде възможност да разпространим знания за Черно море и атрактивни идеи за преподаването им сред хиляди учители и ученици от цялата страна.

Часът на Земята – ежегодният мартенски хепънинг за природата, събра нов, рекорден брой участници по света и у нас. 106 общини заедно с националните институции и много бизнеси подкрепиха събитието в България, а десетки градове организираха своя собствен Час на Земята – с послания и ангажименти за природата, състезания, шествия и артистични прояви.

ПРОГРАМА ГОРИ - 2014

2014 г. беше изключително ползотворна за работата на WWF България за горите.

Международни форуми

Още в началото на годината горският отдел на WWF България стана домакин на две международни срещи.

През февруари 2014 в София се събраха 80 представители на горските отдели на WWF от 25 държави. Форумът осъди световната стратегия и политиката на WWF за опазване на горите. Участниците споделиха експертен опит, обмениха мнения и добри практики от различни региони на света, където WWF подпомага опазването на горите. Участниците в срещата посетиха обекти със забележителни гори у нас: Риломанастирската гора, Природен парк „Витоша“ и Старите гори в Държавно горско стопанство „Витиня“, което, през 2013 г., с подкрепата на WWF, се сертифицира по авторитетната система за отговорно управление на горите **FSC**.

През май 2014 отново в България се събраха представители на програма „Гори и защитени територии“ на WWF Дунавско-Карпатска програма, за да координират работата си. Регионалният форум беше ползотворен заради възможността експерти от държави със сравнително сходни предизвикателства в горския сектор да обменят опит и знания. По време на срещата бяха показани добри теренни примери от България, включително прилагането на по-щадящия към горските екосистеми Саарландски метод в горите на Странджа. Международните експерти посетиха и масивите от стари гори в резерват „Силкосия“ и забележителните растителни съобщества при дюните в местността Алепу. Гостите на форума се запознаха на място и с някои от най-големите постижения и предизвикателства пред българската природозащита, свързани с презастрояването на Черноморското крайбрежие. Емблематичен беше примерът с незаконния комплекс „Златна перла“, построен в Природен парк „Странджа“ и премахнат сле дългогодишни усилия на природозащитната общност за реално и ефективно прилагане на законодателството.

Отговорно управление на горите

Разработване на национален FSC стандарт

През месец март 2014 г. WWF България официално кандидатства за членство в престижната международна неправителствена организация Съвет по стопанисване на горите (Forest Stewardship Council ® / FSC ®). Съветът по стопанисване на горите е една от най-влиятелните и уважавани организации в цял свят, която работи за опазването на горите на планетата. Организацията е разработила системата за горска сертификация - FSC, която гарантира отговорно управление на сертифицираните гори както по отношение на околната среда, така и по отношение на местните общности и бизнеса. WWF България от години подкрепя сертификацията по системата FSC на горите и последователно е доказала своята ефективност и отговорност в тази насока.

Така още през април 2014 г. WWF България беше одобрена и стана официален член на Съвета по стопанисване на горите (FSC).

Като официален член на съвета, WWF България инициира процеса по разработване на национален FSC стандарт.

Днес в България работят няколко сертифициращи фирми по стандарта FSC. Те използват собствен, адаптиран за българските условия стандарт, който е одобрен от Съвета по стопанисване на горите (FSC). За да се уеднаквят индикаторите за оценка на всички сертифицирани български гори, и за да бъдат тези индикатори максимално приложими към местната специфика е необходимо да бъде разработен национален FSC стандарт. Национални стандарти са разработени и се разработват в много държави в цял свят и поради факта, че те дават възможност на повече независими сертифициращи органи да работят в даден регион, което по естествен път поддържа и подобрява качеството на сертификацията и одита.

Това е втори опит от страна на България да разработи свой национален стандарт и да изпълни докрай всички строги процедури и изисквания на FSC. За да гарантира спазването на процедурите и правилното разбиране на изискванията на FSC, екип на WWF България и технически експерти с опит в отговорното управление на горите преминаха успешно обучение по разработване на национални стандарти, организиран в Брашов, Румъния от офиса на WWF В тази страна.

WWF България официално регистрира процеса по разработване на националния стандарт в Дирекция „Политика и стандарти“ на FSC през август 2014 г. Процесът по регистрация изискваше широк кръг от заинтересовани страни да бъде предварително информиран и въввлечен в инициативата по разработване на националния стандарт. В резултат инициативата получи широка подкрепа от заинтересованите страни и всички идентифицирани заинтересовани бяха включени в Консултативния форум по разработване на стандарта.

Работната група по стандарта също беше сформирана и одобрена от FSC през август 2014 г. По процедура членовете на работната група представляват трите основни сектора, засегнати от горскостопанските дейности – икономически, социален и екологичен. Всеки сектор е представен от равен брой участници в работната група, като за България са определен по трима участника от всеки сектор. Като координатор на инициативата по разработване на националния стандарт, WWF България осигурява управлението и логистиката на работния процес, както и подкрепата на технически експерти с дългогодишен опит със стандарта FSC.

През 2014 г. бяха проведени 4 официални срещи на работната група по националния стандарт. **Първата чернова на стандарта беше изготвена в края на ноември 2014 г. На 2-ри декември 2014 г. тя бе изпратена до Консултативния форум, като част от процедурата за задължително обществено консултиране в рамките на 60 дни.**

Интензивната работа по разработването на стандарта ще продължи и през 2015 г., като се очаква финалната версия на документа да бъде изпратена за одобрение от страна на FSC през пролетта на 2016 г.

Пряка подкрепа за сертификацията на горските стопанства в България по стандарта FSC

През 2014 г. WWF България оказва пряка подкрепа за сертификацията на две горски стопанства в България - ДГС Смилян и ДГС Триград в Родопите. Помощта, която WWF оказва включваше обучения по горска сертификация на персонала на горските стопанства, извършване на проучвания, както и осигуряване на независима проверка от одитиращ орган, който направи предварителната и основната оценка на стопанствата. WWF изготви проучванията и докладите за горите с висока консервационна стойност на територията на двете стопанства, както и проучванията и докладите за социалното въздействие от горскостопанските дейности. Оценката на стопанствата от независим одитиращ орган беше направен през април и май 2014 г. И двете стопанства официално получиха сертификат по стандарта FSC през есента на 2014 г.

В рамките на свои проекти в WWF България започна проучванията за горите с висока консервационна стойност на още 10 български стопанства – ДГС Говежда, ДГС Берковица и 8-те стопанства в обхвата на РДГ Пловдив (ДГС Клисурса, ДГС Карлово, ДГС Хисаря, ДЛС Тракия, ДЛС Кормисош, ДГС Пловдив, ДГС Асеновград и ДГС Първомай). Наличието на доклад и карти на горите с висока консервационна стойност е важно условие за стопанствата, които искат да бъдат сертифицирани по системата FSC. Горите с висока консервационна стойност (ГВКС) са 6 категории гори, специални поради своите важни екологични и социални функции. Те трябва да бъдат идентифицирани на територията на всяко стопанство и за тях да бъдат разписани и спазвани определени мерки.

Национално ръководство за определяне на горите с висока консервационна стойност

Междувременно WWF България започна и работата си по актуализиране на Националното ръководство за определяне на горите с висока консервационна стойност, което беше създадено по инициатива на организацията през 2005 г. Ръководството улеснява и подпомага работата на експертите, които изготвят докладите на за ГВКС в България. То е един от малкото такива документи в света и въпреки, че е разписан детайлно от широк кръг експерти има нужда от периодична актуализация и допълнения. Актуализацията ще продължи и през 2015 г.

Популяризиране на отговорното управление на горите

На 26 септември 2014 г. WWF България по традиция отбеляза международния ден на отговорно управляваните гори FSC Friday (петък на FSC).

Към момента на планетата има около 185 милиона хектара сертифицирани гори и около 28 000 сертифицирани компании по веригата за търговия с дървен материал и производство на продукти от дървесина. Логото на FSC става все по-разпознаваемо в Западна Европа и САЩ. В България логото FSC все още е много по-популярно сред производителите и горските стопанства (защото търгуват с международни компании и не разчитат само на българските потребители), отколкото сред потребителите на продукти от дървесина. Една от основните цели на FSC Friday е да популяризира идеята на FSC сред потребителите/пазаруващите. За тази цел през 2014 г. WWF България организира хепънинг за FSC на открито в Южният парк в София I рисуване върху рециклирана и FSC хартия, информационен щанд, дендрологични турове с експерт лесовъд и горски театър на сетивния лабиринт посветен на отговорното отношение към гората.

Барометър на европейските правителства

И през 2014 г. WWF България се включи в изготвянето на международното изследване на WWF, наречено Барометър на европейските правителства. Изследването беше проведено през първата половина на 2014 г. и показа, че само 11 страни членки са приели силно национално законодателство и процедури, които да контролират законността на дървесината и продуктите от дърво, както и сурови санкции за нарушителите. За съжаление България показва твърде ниски и тревожни резултати и е в дъното на класацията на Европейския барометър за 2014 г.

Анализ на незаконния дърводобив в България за периода 2006 – 2013 г.

През септември 2014 г. беше завършен и представен анализът на нивата на незаконния дърводобив в България. Според доклада, за периода 2006-2013 г. годишният обем на незаконната сеч в България достига 2,4 млн. куб. метра или 1/4 от общия добив (6,9 млн. куб. м към 2012 г.). Проучването показва, че незаконният дърводобив се осъществява при регламентирани сечи чрез редица схеми, които позволяват скриване на реалните обеми на отсечената и транспортирана дървесина. Така, чрез незаконния добив на дървесина, сивият сектор в горското стопанство генерира скрити приходи от над 100 млн. лева годишно. Анализът на WWF дава практически съвети и препоръки за административното и законодателното ограничаване на незаконните практики. По време на представянето му пред медии и партньори, представителите на Изпълнителната агенция по горите обясниха, че техните експерти са идентифицирали същите препоръки като приоритетни и в момента се работи по усъвършенстването както на нормативната уредба, така и за администрирането на дърводобива.

Подобряване на законодателството в областта на горите

Експерти на WWF участваха в разработването и обсъждането на промени в горските наредби /в.т.ч. Наредба за инвентаризации и планиране в горските територии, Наредба за сечите в горите, Наредба за екосистемните услуги от горите/. Като част от тази работа бяха подготвени и редица становища и дадени конкретни препоръки за

подобряване на законодателството в областта на горите. Очаква се наредбите да бъдат приети до средата на 2015 г.

Проучване на горите във фаза на старост

Специализирани теренни проучвания за установяване на горите във фаза на старост бяха осъществени на територията на Западни и Централни Родопи. Резултатите от проучването са оформени в доклад, публикуван на страницата на WWF.

Възстановяване на крайречни гори

През 2014 г. WWF България започна осъществяването на подготвителните дейности по възстановяване на крайречни гори в две защитени зони от Натура 2000 при река Марица и река Дунав. Възстановителните дейности се извършват в рамките на проект „Възстановяване и опазване на крайречни гори в ЗЗ от Натура 2000“ в партньорство с ИАГ, РДГ Пловдив и РДГ Русе. Дейностите включват залесяване с местни видове дървета като бяла топола, бяла върба, елша, полски ясен и летен дъб, както и прилагане на елементи от Саарландски метод с цел премахване на инвазивни видове и подобряване на структурните характеристики на местообитанието. В рамките на проекта паралелно започна и подготовка на ръководство за възстановяване и управление на крайречни гори.

Поддържане и развитие на свободна и публично достъпна ГИС платформа с данни за старите гори в България

WWF България създаде и поддържа ГИС база данни с информация за старите гори, защитените зони, Натура 2000. През изминалата година бяха проведени редица срещи и събития за популяризиране на платформата и функционалните възможности, които тя предоставя. През 2014 г. организацията разработи и мобилна версия на платформата, която също е достъпна и свободна за ползване.

Като част от работата на горската програма бяха осъществени редица теренни посещения по сигнали за незаконен дърводобив, бяха въвлечени и редица медии за отразяване на тези случаи, както и изяви на експерти на организацията в различни публични форуми и събития.

ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И НАТУРА 2000 ПРЕЗ 2014 г.

Работа по моделни защитени територии

Природен парк Българка

През 2014 г. продължихме работата си по съдебно дело делото срещу решението по ОВОС на МОСВ от април 2012 г, с което се одобрява изграждане на над 4 км международен път през средата на природен парк Българка, заради одобрен тунел под Шипка. Въпреки, че съдебните експертизи потвърдиха множеството процедурни нарушения, изложени в нашата жалба, върховния административен съд излезе с решение, с което на последна инстанция потвърди решението на МОСВ.

Следващите стъпки са да работим с българските и европейските институции, за да ги убедим, да разгледат алтернативата – дълъг тунел – (7,4 км), което ще позволи цялото строителство да стане под земята и дивата природа да бъде запазена.

Работа по моделни проекти в Natura 2000 места

Проект „Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в 10 Natura 2000 места в българските гори“ LIFE08 NAT/BG/000281

Целта на проекта, осъществен от януари 2010 до юни 2014 г., е да се подобри природозащитното състояние на 10 защитени зони от мрежата Natura 2000, стопанисвани от Изпълнителна агенция по горите (ИАГ), чрез опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в горите. Проектът беше изпълнен съвместно с ИАГ, с дирекциите на 10 природни парка, с Горска-Семеконтролна станция – София и с Тополово стопанство – Пазарджик. 10-те зони на проекта са и природни паркове съгласно националното законодателство за защитените територии.

Основни постижения и резултати на проекта:

Отстранени **чужди видове**: акацията в Ломовете и Златни пясъци (31,2 ха), аморфата в Персина (27 ха) и японската райнотрия в Българка (12,2 ха). За премахване на аморфата и за акацията бяха използвани традиционни методи, включващи отстраняване чрез отсичане или с тежки машини, риголване, и след това - засаждане на фиданките от местни дървесни видове, последвано от отглеждане в продължение на 3 последователни години. За отстраняване за отстраняването на японска райнотрия бе използван японски метод включващ 24 окосявания на една и съща площ годишно, което е спряло разпространението на растението нагоре по течението на река Сивяк в Българка.

Най-мощната дейност по отношение на време и ресурси беше **възстановяването на 4 типа горски местообитания** (91E0 *, 9180 *, 92D0 *, 91F0) в 7 парка, чрез засаждане на типични местни дървесни видове. Парковете са: „Българка“, „Витоша“, „Врачански Балкан“, „Златни пясъци“, „Персина“, „Русенски Лом“ и „Сините камъни“. Съставът на видовете е различен за всеки от парковете, но общо видовете са: черна елша, бяла върба, планински ясен, черна топола, бял бряст, летен дъб (91E0); бук, зимен дъб, сребролистна липа, явор, цер, полски бряст (9180*); клек (92D0*), полски ясен (91F0). Възстановяването се проведе на обща площ от 80,6 ха. Методът за отглеждане на млади гори (т.нар Саарландски метод) цели дългосрочно подобряване на екологичните функции на гората, като лесовъдските намеси позволяват производството на висококачествена дървесина с висока стойност за по-кратки периоди и при по-ниски разходи, в сравнение с конвенционалните лесовъдски практики. Основните задачи на метода са опазване на биоразнообразието, приоритет е естествено самовъзобновяване на гората и на местните видове, естествени сукцесионни процеси, като горските намеси са насочени към индивидуални дървета. Методът беше приложен на обща площ от 144.1 ха, като целевото местообитание бе 91S0*.

13 редки и защитени растителни вида са възстановени в 4 места като елементи на целевите типове местообитания – бяла водна лилия, жълта водна лилия, джулюн, четирилистно разковниче и алоеиден стратиотес за Персина (местообитание 3150); панчичева пищялка, рилски ревен (местообитание 6430), рилска иглика (местообитание 7140) за Рилски манастир; росянка и водна детелина (местообитание 7140) за Витоша; тис, странджанска боровинка и джел (местообитание 91S0) за Странджа. Тази дейност постига два резултата - укрепване на популациите на редки растения от една страна и от друга страна - подобрява структурата на целевите типове местообитания. Акценти в тази дейност са завръщането на водната детелина във Витоша, след като е била изчезнала от парка в продължение на десетилетия; създаването на второ находище на стратиотес в страната; за пръв път производство на кавказката боровинка и джел при контролирани условия - една пилотна дейност, за която липсваше предишен опит.

Друга важна конзервационна дейност беше **опазването на 11 целеви местообитания чрез специализирана инфраструктура**. Специализирана инфраструктура осигури предпазване от повреди и деградацията на местообитанията на обща площ от 258,1 ха. Ефектът от тази дейност е три типа: (1) пряк - съоръжения, които осигуряват пряка защита, (2) косвен - концентриране и насочване на туристическия поток и (3) непряк - образователен. Инфраструктурата включва: 19 туристически къта, 1 туристически маршрут, 27 дървени моста, 133 информационни табла, 246 насочващи табели, 70, забранителни табели, 735 m огради, 386 m дървени скари, 35 дървени стъпала, 473 m дървени парапети; както и ремонтирана паркова инфраструктура: 1 туристически маршрут, 10 дървени моста.

Дейностите по почистване включваха организирането на Ден на почистване на природните паркове с доброволчески труд в парковете в три последователни години и професионално почистване с тежки машини. В допълнение във всеки от 10-те парка

през 2011 г бяха поставени по 10 информационни табла за управлението на отпадъците в парковете.

Бяха изпълнени редица дейности за **включване и обучение на заинтересованите страни**, за комуникация и разпространение. Бяха организирани обучения и срещи с държавни и частни горски стопани по темата за устойчиво управление на горите, съвместимо с опазването на биологичното разнообразие. От администрацията на всеки природен парк бяха организирани регионални срещи със заинтересованите страни, за да се представи работата по проекта, за спечелването на подкрепа и за повишаване на осведомеността за Натура 2000 и природозащитата. Беше създадена пътуваща изложба, представяща дейностите по проекта, напредъка и ценностите на Натура 2000, която посети 10 града в страната и бе показана в ключови места в столицата, включително на Летище София по време на празниците, когато в този период са преминали 195 000 пътници. Бяха организирани три журналистически пътувания за представяне на дейностите в Българка, Странджа и Витоша, които получиха отразяване включително по националната телевизия. Научените уроци бяха представени на специализирана публика в брошура, разпространена сред лесовъди, биолози и студенти. Същата информация бе представена и в мултимедийна презентация. И двата продукта са достъпни онлайн и бяха раздадени на професионалисти. За широката публика са изготвени: доклад за непрофесионалисти, 9 кратки флаш презентации за различни дейности по проекта. Всички документи са на адрес: http://www.wwf.bg/what_we_do/protected_areas/10parks/documents/.

Натура 2000

Изминалата година продължи участието ни като представител на природозащитните НПО в работната група за разработване на новата ОПОС 2014- 2020, както и рамката за Натура 2000 в България, и продължи работата си като представител на НПО в комитета за наблюдение на ОПОС 2007 - 2013. Работата включваше участие в заседанията на работната група, разпространяване на материали до колегите от останалите НПО, обобщаване на становища и комуникирането им до секретариата на групата. Целта е да се гарантира гражданско участие за подкрепа и финансиране на Натура 2000 мрежата.

ПРОГРАМА ВОДИ ПРЕЗ 2014 г.

2014 година беше знакова за работата на WWF в областта на водите – наред с разнообразните дейности стартирахме кампания за опазването на българските реки и обогатихме работата си по опазването на дунавските екосистеми с производство, маркиране и пускане в Дунав на есетрови риби.

По случай **Деня на мигриращите риби**, който отпразнувахме заедно с Деня на биологичното разнообразие (22 май), дебют направиха три 4,5-метрови есетри на WWF. Те са произведени по проект „Съвместни действия за повишаване на осведомеността относно свръхексплоатацията на дунавските есетри в Румъния и България“ и са в естествени размери. В центъра на София есетрите помогнаха да привлечем вниманието на минаващите през Градската градина, за да можем да им разкажем на какво са подложени тези величествени риби и как да им помогнем да оцелеят.

Всяка река е сложна екосистема и най-малката човешка намеса може да наруши естествения ѝ път. В България са останали само незначителен брой естествени реки. Ние приемаме за даденост богатство на реките, но не осъзнаваме, че то е почти напълно изчерпано. Подложени на неспирен натиск, с всеки изминал ден безразсъдната човешка дейност изцежда живота им. Този безкрайно ценен ресурс е оставен на произвола и с него се злоупотребява ежедневно. WWF започна кампания срещу най-спешните и неотложни проблеми на реките, чието преодоляване в бъдеще ще бъде или твърде скъпо, или невъзможно. На 20 август 2014 г., в София, с арт инсталация и подкрепата на известни лица, открихме кампанията **Допиши историята на реките**. Над 10 хиляди души подкрепиха активно кампанията, подписвайки се в защита на българските реки.

WWF работи за **завръщането в Дунав на есетрите** – изумителните риби, които обитават голямата европейска река от най-древни времена и които, за съжаление, се срещат все по-рядко. През ноември 2014 г. пуснахме в Природен парк „Персина“ над 10 хиляди малки чиги и започнахме подготовка на ново разселване на още 40 000 есетри. В края на годината се излюпиха рибките, които докато пораснат достатъчно, живеят в земни басейни, осигуряващи им близки до естествените условия, хранят се със зоопланктон и се подготвят да се върнат в Дунав, откъдето идват родителите им.

WWF България разселва чигите по проект, финансиран от Оперативна програма „Околна среда“, в рамките на който ще пуснем общо 50 000 маркирани малки есетри. След като новата „партида“ от чиги достигне до размери около 10 cm, всяка от тях ще бъде маркирана със марка с уникален номер. Така след време ще знаем кои чиги са с естествен произход и кои не са. Тази информация е изключително важна, защото в момента почти няма официални данни за състоянието на четирите оцелели вида дунавски есетри или за техните места за размножаване. Най-адекватният начин да се опази един вид е да се опази естествената среда, в която живее. Затова в рамките на този проект правим и изследвания на местата за размножаване на есетрите.

Проектът обаче приближава своя край и потърсихме мнението и съдействието на компетентните институции и заинтересованите страни за постигнатото досега и за бъдещите стъпки. В София се срещнахме с близо 40 представители на институции, рибарски сдружения, природни паркове и учени. Участниците в консултативния съвет проявиха изключителен интерес към работата на WWF България по опазването на есетрите и споделиха мнението си как да се подобри състоянието на видовете. Според специалистите е важно мерките, включително и забраната за риболов на есетри, да са съвместни с румънските – за рибите държавните граници нямат значение. Това предложение е важно, защото българската и румънската забрана изтичат през 2015 година и предстои да се реши дали ще бъдат продължени.

Забрана за улов на есетри в река Дунав сама по себе си не може да реши проблема с изчезването на есетрите. Много рибари предават този занаят от поколение на поколение и искат да продължат тази традиция. Те също така са напълно наясно с намаляването на запасите от риба и искат да бъдат част от решението, но много от тях не знаят как.

Тук идва мястото на слогана на проекта – **Защитете Дунавското богатство**. В рамките на проекта са включени семинари за рибари, чиято цел е да им представи възможностите за алтернативен доход. В България те започнаха през август от Никопол, Загражден и Белене. Продължихме с Оряхово и Ново село и завършихме във Ветрен и Тутракан.

В началото на октомври в Никопол беше създадена неправителствена организация на рибарите с помощ на експертите на WWF за зелена икономика. Чрез организацията рибарите ще подготвят проекти и кандидатстват за финансиране от европейските програми. Това вече е огромен успех и нашата работа и подкрепата ни за сдружението и неговите членове ще продължи.

Семинари бяха проведени и в Оряхово, Ново село, Ветрен и Тутракан. Интересът е значителен и съществуващите рибарски сдружения в Ветрен и Ново село търсят нашата подкрепа за процеса на кандидатстване за свои проекти.

На 7 ноември 2014 г. приключихме обследването на миграционните прегради за рибите по река Русенски Лом и притоците ѝ в Натура 2000 зона Ломовете, което е част от проекта **Лайф+ Свободни риби**, стартирал през 2014 г.

След като обходиха всички реки и маркираха всички потенциални пречки за миграцията на рибите, специалистите от WWF направиха допълнително проучване за оценка на степента на въздействието им върху рибните популации. Оказа се, че Русенски Лом и притоците ѝ не правят изключение от останалите реки в България. По всички реки има множество съоръжения, които представляват проблем за миграцията на водните организми.

Свободната миграция на рибите е от съществено значение за здравословните запаси от риба по света. Някои от рибите мигрират само в известна степен, докато видове като

сьомга, есетра, пъстърва, карагъоз, минога, морски вълк, змиорка и други трябва да изминат хиляди километри за да извършат размножаването си. Ако не успеят да мигрират, популацията им измира, а изчезващите запаси от риба влияят разрушително върху живота на местните хора. Това вече се случва с много видове на различни места по целия свят.

Видовете, към които са насочени усилията ни по проект "Свободни риби", са главоч, черна мряна, белопера кротушка, балканска кротушка, малка кротушка, голям щипок, балкански щипок и европейска горчица. Всички те са обект на опазване от европейската екологична мрежа Natura 2000 и всички те са с намаляваща численост.

Миграционните бариери са най-голям проблем за видовете, които плуват на дълги разстояния за да хвърлят хайвера си, на практика обаче те са пречка за всички диви видове. Човечеството е изградило толкова много бариери в реките и по крайбрежията, че за рибите е изключително трудно да се размножават. В сегашната ситуация мигриращите риби са под заплаха и в световен мащаб рибните запаси рязко спадат. В България бентовете, ВЕЦ и шлюзовете, изградени за улавяне на водите, електрическа енергия и дренажи, са най-големите заплахи за мигриращите риби.

През 2014 година създадохме и онлайн базираната **Географско-информационна система (ГИС) - платформа за реките с отворен достъп** <http://gis.wwf.bg/rivers/>. Платформата позволява на граждани и институции да търсят и използват информация за всички реки, водосбори и мВЕЦ в страната. Системата работи чрез сателитни изображения на Google Earth, върху които се изобразяват графичните елементи на базата данни за реките. Чрез избор на определен графичен елемент, се отваря прозорец, представящ конкретната информация за обекта.

През годината **Подадохме над 30 заявления** по Закона за достъп до обществена информация и създадохме ГИС база-данни в дигитален и графичен формат за: всички реки и тяхното екологично състояние; всички водни тела с детайлно описание на характеристиките им; всички зони за защита на водите и тяхната площ; всички съществуващи и одобрени мВЕЦ, както и техните технически характеристики (етап на реализация, тип ВЕЦ, мощност, норми на разрешителните и т.н.); всички засегнати речни участъци в резултат от строителството и експлоатацията на мВЕЦ.

Допълнително се изгражда онлайн регистър с всички разрешителни и съгласувателни документи за всеки мВЕЦ, който ще е достъпен през платформата и ще позволява справки за мВЕЦ. Събраната информация ни помага да разберем и обясним още по-добре проблемите на реките в България и по този начин подкрепя кампанията на WWF за опазването им. Една от целите на кампанията е обществото да участва много по-активно при опазването на реките и да оказва постоянен граждански контрол за спазване на екологични норми при планирането, строителството и дейността на мВЕЦ.

В рамките на **проект МАВА** успяхме да **отложим реализацията на пет проекта за ВЕЦ**, завеждайки три съдебни дела и помагайки в още едно. Заедно с други неправителствени организации подадохме становища до правителството относно проект за корабоплаването по Дунав. В усилията си да защитим реките от вредна за

природата човешка намеса активно си сътрудничим с други организации от нестопанския сектор, с гражданското общество и с представители на различни местни общности.

ПОЛИТИКИ И ЗЕЛЕНА ИКОНОМИКА – 2014 г.

През 2014 г. WWF продължи работата си върху оценката, картирането и остойносттаването на екосистемните услуги на национално ниво, както и реализирането на иновативни финансово-икономически инструменти за възстановяване, опазване и устойчиво управление на природните системи и ползите от тях. Това включи и разработване и прилагане на концепцията за „Плащания за екосистемни услуги“ в България.

WWF България участва в работната група на ЕК за „Оценка и картирането на екосистемните услуги на територията на страните-членки“ чрез представяне на практически примери за услугите в районите на ПП „Българка“ и ПП „Врачански балкан“. Един от текущите проекти на WWF за популяризирането на модела на екосистемните услуги – "Да свържем опазването на природата с устойчивото развитие на селските райони", се фокусира в три района - природните паркове "Българка" и "Врачански балкан", и защитена зона "Западна Стара планина" от мрежата Натура 2000. В рамките на проекта беше създадена работна група, чиято основна цел е създаването на наредба, която да позволи определяне на обезщетенията произлизащи от обществените екосистемни ползи (ОЕП), благоприятстващи извършването на стопанска дейност в резултат от управлението на горски територии.

През 2014 г. WWF и останалите партньори по проекта организираха поредица от кръгли маси и семинари на тема екосистемни услуги, в които взеха участие представители на заинтересованите страни на местно ниво, институциите, медии, партньори и други НПО представители. Като резултат 12 договора за частни ПЕС схеми бяха подписани и 3 частни схеми се осъществяват на пилотно ниво.

- Съхраняване на питейни води;
- Възстановяване и поддържане на характерния генофонд в защитените територии;
- Консервационни дейности за опазване на водните екосистеми в местността „Локвите“ на територията на Природен парк „Врачански Балкан“;
- Възстановяване на пасищата и ливадите на Природен парк „Българка“.

Във връзка с популяризиране на концепцията за плащания за екосистемни услуги в обществото беше разработена активна медийна кампания под мотото „Скритите услуги на природата“. Част от кампанията бяха събитията, обединени под названието „Кулинарните тайни на природата“, които дадоха възможност за закупуване на агнета от старопланинската порода овца и реинтродуцирането им на територията на Природен парк „Българка“. Животните се дават за отглеждане на местни фермери, като по този начин се подпомага животновъдството в района. То, от основен поминък в района, днес

е почти изоставено. Животновъдите гарантират, че ще съхранят породата и няма да позволят кръстосването ѝ с други породи овце.

Дейността има двоен ефект – от една страна предотвратяваме процеса на обрастване на планинските пасища поради липсата на животни, които да пасат по тях, а от друга работим за съхраняване на застрашената от изчезване порода средностаропланинска овца. Планинските пасища са ценни местообитания, които са се превърнали в дом на емблематични за българската природа видове. Тяхното съхраняване е от съществено значение за поддържането на баланса в природата.

През годината WWF участва в тематичната работна група за разработване на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. и в работната група на Европейската комисия за развитие на селските райони. В позициите на организацията бяха застъпени темите **Натура 2000, Агроекология и горска екология, биологично земеделие** и др.

Благодарение на усилията в настоящата програма за България бе включена мярка Екологични услуги във връзка с климата в горското стопанство и опазване на горите и мярка Натура 2000 за горите.

През декември месец бяха проведени срещи с европейски депутати в Брюксел, на които бяха обсъдени темите „Зелена икономика“, „Климат и енергетика“ и „Промяната на Натура 2000 законодателството“, включително възможностите за съвместна работа и партньорство и организиране на събития.

КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ – 2014 г.

Изминалата година беше динамична, постигнатите резултати в областта бяха повлияни от усложнената политическа обстановка в България през 2014 г. Основните дейности, както и в предходните години попадат в сферата на работата с политики, кампании и проекти.

Политики

Сред най-значимите резултати, след една година забавяне, в началото на 2014г. беше влизането в сила Закон за ограничаване на изменение на климата. От WWF и Коалиция за климата бяха изработени становища по законопроекта, като не бе допуснато неговото влошаване или промяна, в следствие на активни дейности за защита и лобиране в МОСВ и парламентарни комисии по тази тема.

Друг значим резултат беше лобирването за подкрепа от страна на България за целите на ЕС за 2030 г. в областта Климат и енергетика. Въпреки противоречивите позиции и изказвания на няколко различни министри на околна среда през годината, в края на 2014 г. България подкрепи тези цели на европейско равнище.

WWF инициира попълване на въпросници от български кандидати за европейските избори в кампания, която протече във всички европейски страни и целта на която бе да се лобират бъдещите депутати да са по-активни по климатичните и екологичните политики, както и да направят конкретни обещания в тази посока. В резултат 18 кандидата от 5 партии ползваха WWF платформата за попълване на въпросниците.

Допълнителни дейности и резултати:

- Проведоха се срещи с национални и европейски политици за представянето на позицията за България на WWF и Коалиция за климата в процеса на преговорите за целите за 2030 г.;
- Организиране и участие в публичен дебат с Еврокомисар Кони Хедегорд за целите на ЕС за 2030г.;
- Презентация за целите на ЕС пред MEP's и български депутати за целите за климат и енергия 2030 и ВЕИ;
- Медийни участия и лобиране за активизирането на МОСВ за стартиране на реална работа по стратегията за адаптация на България. Изготвяне на становища за стратегията за адаптация;

- Лобистки дейности и комуникация за предотвратяване на политическите действия на управляващите през 2014 г., за изготвяне и приемане на нова енергийна стратегия на България;
- Изграждане на капацитет на европейската коалиция за енергийна ефективност в партньорство с европейски мрежи и НПО – лидери в областта на климатичните промени;
- Активна работа в областта на въглищата от името на коалицията, срещи с водещи европейски организации, работещи по темата;
- Презентации за представяне целите на новата директива за енергийните ефективност на различни партньорски мероприятия;
- Участие в работната група на оперативната програма Транспорт с фокус изменението на климата;
- Финализиране и получаване на дерогация за емитерите в България от страна на Европейската комисия;
- Участие в първите две заседания на новосъздадения Консултативен съвет по изменение на климата към МОСВ по Закона за климата. Изготвяне на становища на ККБ;
- Изготвяне на официална позиция за резултата от срещата на върха във Лима, Перу. (COP20).

Кампании

През цялата година темата за климатичните промени попадеше под постоянен медиен интерес във връзка с многото наводнения в цялата страна по темата. WWF даде над 200 интервюта заради засиленото медийно отразяване по темата за изменението на климата и връзката с наводненията.

Събития и дейности:

- Презентация за климата заедно с Маги Малеева по покана на ООН пред 100 деца във връзка с международния ден на околната среда;
- Отбелязване на Европейската седмица за устойчива енергия и организиране на енергийно независима шатра и слънчево кафе в Борисовата градина;
- Европейска седмица на устойчивата мобилност. Отбелязване с информационен щанд на Коалиция за климата в Бургас;
- Провеждане на работна среща с проф. Кристофър Фийлд, съ-председател на II работна група на IPCC. Участие в публична лекция във военния клуб;

- Представянето на climate change performance index за България – инструмент даващ реалната оценка какво България прави за климата на всички нива;
- Презентации и участия в обучения в международни срещи в страната и извън България.

Проекти

През 2014г. се включихме в разработването на нов проект (Panel 2050) с международен консорциум от източна Европа, чрез който трябва да започне подготовката за обединени общи действия на различни целеви групи за изготвяне на дългосрочни цели за климат и енергия и тяхното приоритизиране в Източна Европа.

Допълнително разработихме и проект за въвличане на бизнеса и създаване на устойчиви партньорства с Коалиция за климата - България, тъй като това звено е най-слабо застъпено в общите коалиционни дейности по темата за климатичните промени. Вторият беше одобрен и се очаква да започне преди лятото на 2015 г..

През 2014г. приключиха успешно два дългогодишни проекта, които се изпълняваха през последните три години.

Проектът "Изграждане на капацитет на местните власти за напредък в областта на климатичните промени и устойчивата енергия: планиране, действия, мониторинг - Covenant Capacity" протече в периода юни 2011 - май 2014 г. Благодарение на изградения капацитет на общинските служители в 14 български общини бяха изготвени и одобрени планове за действие за устойчива енергия, след редица обучения и обмяна на опит. Проектът се изпълняваше в международен консорциум, а от България партньори бяха общинската мрежа за енергийна ефективност „Еко Енергия“ и община Бургас.

Вторият приключил проект, „RePowerMap – Насърчаване на възобновяемата енергия и енергийната ефективност“ протече от април 2012 г. до октомври 2014 г. Той имаше за цел повишаването на осведомеността на хората по отношение на борбата с климатичните промени, чрез повишаване на информираността на хората за добрите примери от ВЕИ и енергийната ефективност и тяхното добавяне на специализирана онлайн карта базирана. Чрез нея посетителите на сайта имат възможност да научат за предстоящи събития, да разгледат различни примери и да се сдобият с контакти на хора, фирми и организации, които се занимават с дейности в областта на енергийната ефективност. С дейността си по време на проекта екипът на WWF България успя да привлече десетки компании, занимаващи се с възобновяема енергия и енергийна ефективност, които започнаха да използват платформата, регистрираха свои обекти и събития и интегрира картата на уебсайтовете си. В популяризацията на RePowerMap активно се включиха и браншови организации и партньори. Към момента на картата има качени над 500 примера като популярността ѝ нараства.

ЧЕРНОМОРСКА КУТИЯ – 2014 г.

През 2014 г. WWF завърши образователния си проект "Черноморската кутия" – наобръс от обучителни материали за екосистемата и биоразнообразието на Черно море. Кутията“ съдържа ръководство за учители, познавателни текстове и игри и дава много възможности на преподавателите да разнообразяват и обогатяват учебната програма. „Черноморската кутия“ може да се ползва в отделни курсове по околна среда, като част от съответните предмети (като обществознание, математика, наука и техника) или извън училището – в рамките на клуб по природознание и екология. WWF адаптира за България и започна разпространението образователния комплект, който е предназначен за деца между 9 и 12 години.

Комплектът се разпространява в основните училища от всички държави на Черноморския басейн с помощта на WWF. В България бяха произведени 1000 бройки от кутията, а материалите от нея са свободно достъпни и в електронен формат на: http://www.wwf.bg/what_we_do/black_sea_box/.

През 2014 г. Продължихме с популяризирането на Черноморската кутия сред учители и ученици. През март 2014 г. бяха проведени 6 семинара "Обучение на учители" в Плевен, Силистра, Варна, Пловдив, Бургас и София. Участваха 312 учители от 6-те региона, интересът към семинарите беше много голям. Всеки семинар е еднодневен и програмата обхваща лекции и практически упражнения.

Черноморската кутия е представена на 3 специализирани изложби, посветени на детски образование. Трите изложби се проведоха през пролетта на 2014 г. и бяха посетени от над 1000 души.

Конкурсът за детска рисунка "Черно море" също беше част от проекта. 35 класове на 27 български училища ни изпратиха своите произведения (снимки, приложения, текстове, песни, презентации, есета и други произведения), вдъхновени от Черно море. Пет оригинални творби бяха наградени с еднодневна екскурзия за целия клас до значимо и интересно място с опазена природа.

Произведенията на учениците бяха представени на изложба в Националния природонаучен музей на 20 ноември. Откриването ѝ посетиха ученици от три училища като участваха в игри от Черноморската кутия и научиха много за Черно море от експерти на музея.

Десет дни по-рано, На 10 ноември WWF организира представяне на Черноморската кутия за децата, посещаващи Zooclub "Ной" в зоологическата градина в София.

Инициативата "Черноморска кутия" се осъществява като част от партньорството „Всяка капка вода е от значение“ между UNDP и Кока Кола. Изпълнява се в Турция, Русия, Грузия, Украйна, Румъния и България, с финансовата подкрепа на UNDP.

КОМУНИКАЦИИ, МАРКЕТИНГ И ФОНДОНАБИРАНЕ

През 2014 г. комуникационната работа на WWF беше разпределена в няколко направления.

Организацията активно работеше – с обяснение на проблемите, конкретни предложения за решаването им, работа с институциите и със законодателни инициативи – за опазването на Национален парк „Пирин“, Природните паркове „Витоша“, „Странджа“, „Българка“ както и Черноморието от застрояване и унищожаване.

Развихме и обогатихме присъствието си в социалните мрежи. Във Facebook, Twitter, Youtube, Instagram. В края на декември 2014 г. там ни следват около 70 000 души.

Над 100 прес-съобщения бяха подготвени и разпратени до медиите, бяха организирани и множество събития.

Абонатите, които получават редовния месечен бюлетин на организацията са над 6000, а броят на хората, завели се да доброволстват за WWF е над 500 души.

Часът на Земята 2014

Един световен супер герой – Спайдърмен, подкрепи поредното издание на Часа на Земята през 2014 г. Цялата филмова продукция активно промотираше опазването на природните ресурси и спешната нужда от промяна в нагласите за ефективно справяне с климатичните промени.

По време на Часът на Земята, хора от целия свят символично изгасяват осветлението в домовете си за един час, а знакови сгради притъмняват като по този начин се отправя призив за по-устойчиво бъдеще.

В световен мащаб Часът на Земята започва през 2007 г. През изминалите години инициативата се трансформира в глобално общество, чиято цел е да покаже ангажираността на хората към екологичните проблеми, както и че промяната зависи от малките стъпки, които всеки от нас прави ежедневно. Така през 2013 г. в кампанията участваха над 7000 града и общини в повече от 150 страни по целия свят.

В Часа на Земята 2014 у нас взеха участие 106 градове и общини, с десетки различни събития. У България инициативата се провежда от 2009 г., като всяка изминала година нейните привърженици стават все повече.

Дарителска кампания на WWF

През 2014 г. продължи развитието на новата осиновителска програма на WWF. Дарителският уебсайт, един от каналите за фондонабиране, е с улеснена регистрация, вграден модул за онлайн плащания и сертификат за сигурност на личните данни и трансакциите от най-висока степен. Даренията могат да бъдат еднократни или месечни, като всеки дарител определя сам сумата, която предпочита.

С помощта на дарителите продължихме кампанията за опазването на вековните гори чрез символично осиновяване на рис. Благодарение на даренията им имаме повече възможности да проучваме и да защитаваме старите гори, поставихме и фотокапан на потенциално местообитание на рис, чрез който получаваме информация за доброто състояние и за евентуалните заплахи за видът и местообитанията му. Обучаваме служителите в горските стопанства как да се грижат за горите отговорно и устойчиво и ще се борим с всички сили срещу незаконния дърводобив и строителство в защитените природни местности.

Всички наши дарители получиха специалния сертификат за дарение на WWF и оригами на рис, а на онези, чието дарение надвиши 50 лв., бе изпратена плюшена играчка рис.

Нови дарители за 2014 г. – 800, от които 245 са месечни.

Събрани приходи – 66577,47 лв.

92% от дарителите изрично са изявиали желание да подкрепят инициативата за опазване на риса и програмата за старите гори.

www.SpaseteDivataPriroda.bg

WWF НАКРАТКО

Международната природозащитна организация WWF работи в над 100 държави с помощта над 6000 сътрудници и над 5 милиона доброволци. Основна цел на WWF е хората да живеят в хармония с природата.

За да може WWF да постигне целите си, са възприети следните принципи. WWF:

- е глобална, независима, мултикултурна и неполитическа организация;
- ще използва най-добрата съществуваща научна информация, за да решава проблеми и да оценява критично всичките си действия;
- ще търси диалог и ще избягва ненужна конфронтация;
- ще изгражда конкретни природозащитни решения, като комбинира теренни проекти, инициативи за промяна на политиките, изграждане на капацитет и обучение;
- ще включва местните общности и жители в планирането и осъществяването на теренните си програми, като уважава културните и икономическите им интереси;
- ще работи за изграждане на партньорства с други организации, правителства, бизнес организации и местни общности, за да подобрява ефективността си;
- ще работи по възможно най-ефективния начин и ще използва ресурсите, предоставени от донорите по най-високите стандарти на отчетност.

През 1992 г. WWF стартира “Програма Зелен Дунав” за опазването на Дунав и Дунавската делта. Шест години по-късно беше основан Дунавско-Карпатският програмен офис на WWF, който координира и ръководи дейностите на WWF в региона чрез своите офиси и сътрудници и чрез партньорите си в Австрия, България, Румъния, Хърватия, Унгария, Словакия, Украйна и Молдова. Повече информация за Дунавско-Карпатската програма има на www.panda.org/dcpo.

От 1998 г. Дунавско-Карпатската програма на WWF е вече и в България със своите програми за водите, горите, защитените природни територии, Натура 2000 и устойчивото развитие на селските райони. Екипът на WWF в България работи както с правителството и парламента за въвеждане на подходящи закони и политики за опазване и управление на природата, така и за опазването и възстановяването на конкретни места заедно с местните власти и хора в моделните си райони в страната – дунавските острови и брега на реката; дунавските притоци, реките Вит, Янтра и Веселина; земеделските земи със запазена природа в Плевенско, природните паркове Русенски Лом, Персина, Българка и Странджа.

Офисът на WWF Дунавско-Карпатската програма в България се регистрира през март 2006 г. като българска неправителствена организация с името Сдружение ВВФ – Световен фонд за дивата природа, Дунавско-Карпатска програма България. Сдружението е със седалище в София, има 27 служители и над 500 доброволци.

ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА КАЛЕНДАРНАТА 2014 г.

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ за годината, завършваща на 31 декември 2014 ЗА НЕСТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ

	2 014
Приходи от дейността	
Приходи от финансираня	1335715
Приходи от дарения	256905
Всичко приходи от дейността	<u>1592620</u>
Разходи по проекти	
Разходи за материали	26388
Разходи за външни услуги	265538
Разходи за консултанти	231711
Разходи за персонала	655249
Разходи за амортизация	54014
Разходи за срещи и обучения	146897
Разходи за командировки	36887
Разходи за офис и комуникации	49931
Разходи за връзка с обществеността и медиите	61492
Разходи за финансираня	32614
Други оперативни разходи	31898
Всичко разходи от дейността	<u>1592620</u>
Резултат от нестопанската дейност	<u>0</u>
Печалба от стопанска дейност	<u>16761</u>
Резултат от дейността	<u>16761</u>